

EM 2013/123
21. november 2013
Aqqaluaq B. Egede

Forslag til forespørgselsdebat om hvordan man kan fremme forbedringerne af boligmassen, renoveringen samt om hvordan man kan fremme beboernes adgang til at eje deres lejeboliger.

(Inatsisartut medlemmer Knud Kristiansen og Gerhardt Petersen, Atassut)

Man har indrettet den førte boligpolitik de seneste ti år til gavn for de velstillede fremfor at sætte hensynet til boligbehovet hos alle grupper i samfundet i centrum. Tidssvarende og kvalitativt forsvarlige boliger for mange af borgerne er en mangelvare. Vi kan ikke stille tidssvarende boliger til dem, som ikke har mulighed for at investere i og optage lån for at få sig en egen bolig.

Inuit Ataqatigiit prioriterer denne opgave højt og den er i overensstemmelse med vore politiske mål. Levestandarden for mindrebemidlede forringes mere og mere i kølvandet på udviklingen her i landet. Problemet stammer fra 2006, da man ændrede forordningen, hvor man gjorde anlæggelse af boliger attraktiv ved at gå værk fra selvbyggeri.

Efterfølgende ændrede man i 2007 boligmarkedet ud fra hensynet til kvaliteten af huse og lejligheder. Dengang begyndte man at lægge købekraften hos velstillede til grund for markedspriserne i kraft af Inatsisartutloven. Men dagens vilkår viser, at der er opstået en alt for stor ulighed med hensyn til muligheder og kvalitet når vi taler om vore individuelle boligvilkår. Det vil sige at lovændringen har ført til en hurtig forringelse af mindrebemidledes boligsituation her i landet.

Det er uacceptabelt. Der er brug for en forandring. Og det er nødvendigt med en ny vurdering af eksisterende lovgivning hvis der skal ske en ændring.

For i dag kan det bedre betale sig at bygge lejligheder. Denne byggeform kræver mindst grundareal, og kræver således mindst byggemodning, og det kan bedre betale sig at bygge højhuse fordi det ikke kræver så megen gravearbejde i forhold til byggeri af flere huse over et bredt areal. Man behøver blot at læse tekstanmærkningerne til Grønlands Statistiks statistik at det også har været Naalakkersuisuts hensigt i 2007.

Men fakta er, at den dengang vedtagne boligpolitik ikke alene har skabt en stor ulighed mellem mindrebemidlede og rige. En af følgerne er også, at bolighandelen ude i yderområderne og i de større byer ikke længere svinger sammen. Sammenhængen mellem levevilkårene i de større byer og levevilkårene ude i yderområderne er således hurtigt blevet brudt.

Inuit Ataqatigiit mener, at når vi taler om gældende boligforhold og byggeri af boliger, så er det meget vigtigt også at styrke selvbyggeripolitikken.

For man kan jo ikke alene se på den ene side hvis man ønsker at nedtrappe det offentlige drift og ejerskab af boliger og lejligheder. Og et syn på solidaritet, der kommer til udtryk i en tilsyneladende favorisering af velstillede, ligger fjernt fra solidaritetstanken. De gældende priser på boligmarkedet viser, at det ikke kan betale sig at eje en bolig eller en lejlighed, uanset indkomst, i mange år.

Følgen af en mangeårig afbetaling for boligejer er hvor meget vort land smider ud af landet om året som følge af udenlandske realkreditforeningers rentebelægning. En sådan politik koster selvfølgelig samfundet mange penge, det bør kulegraves, for samfundet har optaget lån via bankerne, og derudover vil en byggeriform, der er eksternt finansieret, også få virkning gennem renterne.

For vi ved jo nu, at vort lands aktier i Grønlandsbanken skal sælges. Det vil naturligvis komme til at betyde at det vil blive sværere at stille politiske krav til den pågældende bank. Vi er en lille befolkning og er økonomisk sårbar. I Inuit Ataqatigiit mener vi, at det ikke er nogen god ide at sælge aktierne når vi nu ved, at Landskassens økonomi er hårdt presset. For der skal så vidt muligt sættes ind på at få bragt udbredelsen af skimmelsvamp ned, for det er jo blevet et omfattende problem i mange boligkomplekser. Det er ikke passende at sælge svært forfaldne boliger til lejer. Renoveringsmidler, der androg ca. 100 mio. kr. i 2004 blev opbrugt i 2008. Dengang gik argumentet ud på, at ældre boliger skulle rives ned og at disse ville blive erstattet af nye boliger. Man kan naturligvis ikke komme behovet for renovering til livs ved blot at opføre nye boliger. Det betyder, at det er vigtigt at tage hånd om renoveringsopgaver, for hvis man undlader vil det blive dyrere og dyrere at udføre opgaverne.

Manglen på midler til renovering og reparationer bliver større og større de seneste år. Omfanget af meget dårlige boligforhold for mange kommer til udtryk ved, at vi er nødsaget til at bevilge tillægsbevillinger til renovering og reparationer hvert år fra Landskassen. Man kan ikke have en bolig uden at man investerer i renovering. Det korte af det lange er, at vi fra Inuit Ataqatigiit endnu engang skal opfordre til, at der etableres renoveringsmidler.

Hvad enten man benævner boligforholdene i samfundet som fra lejer til ejer, så står vi i samfundet med et andet afgørende problem. Problemet er så stort, at mange af vores medborgere ikke har råd til at få sig en egen bolig hvordan vi end prøver på at indrette forholdene på boligområdet.

Virkeligheden kom til syne, da daværende medlemmer af Inatsisartut fik forelagt data, der viste at 40% af lønmodtagerne her i landet indebærer indtægter, der er lavere end SIK's mindsteløn. Levevilkårene for knap halvdelen af lønmodtagerne er i den grad ringe, at de ikke har tilstrækkeligt til at købe fødevarer når huslejen og andre udgifter er betalt

for resten af måneden. Da dette er uacceptabelt, opfordrer vi i Inuit Ataqatigiit ofte de øvrige partier til at samarbejde om den strengt nødvendige skattereform.

Man kan ikke bare vente på at folks levevilkår forvitrer. Det er ganske enkelt nødvendigt at tilpasse mindrebemidlede levevilkår gennem en skattereform. For det fremgår af de data, vi har fået, at det især gælder om at fokusere på da mange enlige mødre, der har flere børn. De skattepolitiske rammer er en byrde, der indvirker negativt på mindrebemidlede og børns levevilkår i Grønland.

Dette skyldes, at der er en minimal forskel mellem hvad en lønmodtager får i løn og hvad en arbejdsløs får af ydelse. Alene dette forhold viser, at der er brug for en skattereform, det skal der rettes op på ved at det i højere grad skal kunne betale sig at arbejde fremfor at leve som arbejdsløs.

Det er i den forbindelse vigtigt at se på behovet for at realisere målet om at det i højere grad skal kunne betale sig at arbejde i Grønland.

Det var hvad jeg havde at fremlægge om vore holdninger, og jeg skal på vegne af Inuit Ataqatigiit takke for for debatoplægget.